XITOY VA O'ZBEK TILLARIDAGI TURIZM TERMINLARINING STRUKTURAVIY-SEMANTIK TAHLILI VA TARJIMADAGI PRAGMATIK MUAMMOLAR

https://doi.org/10.24412/2181-1784-2026-24-86-87

Hasanova Shirin
O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti
E-mail: hasanova.211@yandex.com

STRUCTURAL AND SEMANTIC ANALYSIS OF TOURISM TERMINOLOGY IN CHINESE AND UZBEK AND PRAGMATIC ISSUES IN TRANSLATION

Khasanova Shirin
Uzbekistan State world languages university
hasanova.211@yandex.com

Abstract: *This abstract examines the structural-semantic features of tourism terms in Chinese and Uzbek languages, analyzing translation and pragmatic challenges. The aim is to identify equivalence gaps, structural asymmetries, and propose effective adaptation strategies for cross-cultural tourism communication. The study concludes that pragmatic contextual adaptation ensures precise semantic transfer.*

Keywords: *tourism terminology, Chinese language, Uzbek language, structural analysis, semantic analysis, pragmatic issues, translation equivalence, national specificity, contrastive linguistics, intercultural communication, lexical lacunae, adaptation strategies.*

Globallashuv davrida turizm sohasi iqtisodiyotning eng jadal rivojlanayotgan tarmoqlaridan biriga aylanib, xalqaro muloqotda lingvistik va madaniy aloqalarni kuchaytirmoqda [Wang 2019:45]. Xitoy va o'zbek tillarida turizm terminologiyasining shakllanishi o'ziga xos milliy-madaniy xususiyatlarga ega bo'lib, ularni qiyosiy o'rganish dolzarb ilmiy vazifalardan biridir [Yusupov 2021:112].

Turizm terminlari tarkibiy tuzilishiga ko'ra bir komponentli, ikki komponentli birikmalar va ko'p komponentli iboralardan iborat bo'ladi. Masalan, xitoy tilidagi 旅游 (lǚyóu – turizm) oddiy leksema bo'lsa, 农家乐 (nóngjiālè – agroturizm maskani) kabi iyeroglif birikmalar strukturaviy murakkabligi va o'ziga xos semantik salmog'i bilan ajralib turadi [Zhang 2020:88]. O'zbek tilida ham "mehmonxona", "ekoturizm", "qishloq turizmi" kabi terminlar o'ziga xos sintaktik modellarga ega.

Xitoy tilidagi aksariyat turistik terminlar morfemik qisqarish natijasida hosil bo'ladi. Bunda 3–4 ta so'zdan iborat to'liq tushuncha ixchamlashib, 2 ta iyeroglifli qisqartmaga aylanadi. Oqibatda, bitta iyeroglif yoki qisqartma bir nechta tushunchani yoki har xil funksional sohani qamrab oluvchi denotativ ko'p ma'nolilikka ega bo'lib qoladi. *Misol uchun:* Xitoy mehmonxona va turizm amaliyotida keng qo'llaniladigan 标间 biāojiān atamasi to'liq shakldagi *"标准间" (biāozhǔnjiān – standart xona)* birikmasining qisqartmasidir.

Semantik tahlil shuni ko'rsatadiki, tillararo tarjimada ekvivalentlikning buzilishi ko'pincha milliy-madaniy lakunalar tufayli yuzaga keladi [Karimov 2018:34]. Xitoy tilidagi o'ziga xos turistik tushunchalarni o'zbek tiliga tarjima qilishda so'zma-so'z tarjima usuli har doim ham to'g'ri natija bermaydi. Shuning uchun pragmatik adaptatsiya, ya'ni tushunchaning funksional vazifasini saqlagan holda mos ekvivalentni tanlash muhim ahamiyat kasb etadi. Xulosa qilib aytganda, turizm terminlarining strukturaviy-semantik xususiyatlarini ochib berish ikki xalq o'rtasidagi madaniy va turistik aloqalarni yanada mustahkamlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1.Karimov, B. *Tarjimashunoslikda lakuna va ekvivalentlik muammolari*. Toshkent: Mumtoz so‘z. 2018.(34 b)
2.Wang, L. “Tourism Linguistics and Cross-Cultural Communication”. Beijing: Higher Education Press. 2019.– 45 p
3.Yusupov, S. 2021. “O‘zbek tilining tarjima nazariyasi va amaliyoti”. Toshkent: Fan va texnologiya.
4.Zhang, H. 2020. “Structural Analysis of Chinese Tourism Terminology”. Shanghai: Lexicography Publishing House.